

Stein-organistsonen (1941)

Upprullningen av Stein-organisationen kallades senare som Norges största provokatörsfall. Över 200 personer greps efter att en protysk norrman infiltrerat motståndsgruppen.

De flesta av dem deporterades till Tyskland.

Skrivet av Inger Fagerberg

Kristian Elias Stein ledet motståndsgruppen känt som Stein-organistsonen Stein organisationen var en motståndsgrupp uppkallad efter dess ledare Kristian Elias Stein. Stein arbetade på postkontoret i Bergen när Tyskland attackerade Norge. Under kampanjen fungerade han som kurir mellan Bergen och Voss. Kristian Stein tog relativt tidigt initiativet till att organisera en motståndsgrupp. Efter att Norge kapitulerat i juni 1940 bjöd familjen Stein in vänner till sitt hem för att utveckla en hemlig motståndsgrupp. Senare använde han sitt nätverk på arbetsplatsen för att rekrytera medlemmar. Genom att söka jobb i postexpeditionen på Hurtigruta som gick mellan Bergen och Kirkenes lyckades Stein etablera en väl fungerande förbindelselinje längs landet. På så sätt kunde organisationen snabbt rekrytera, kommunicera och sprida information.

Motståndsgruppen växte snabbt och var 1941 den största verksamma i Norge. När den var som mest uppskattar man att minst 1 500 personer var aktiva i organisationen, spridda mellan Haugesund och Trondheim. Gruppen började först med illegala tidningar och organisationen av Escape to England, men blev snabbt mer mångsidig. Utöver att vara central för organisationen av Englands sjöfart från Väst Norge, sysslade gruppen även med informations- och underrättelseverksamhet, radio, sanitet och försörjning. Den hade också rena militära grupper, och nästan en separat rekrytskola som gav praktisk utbildning.

Resistensgruppen var organiserad i celler, men fortfarande sårbar för infiltration. Ledningen saknade erfarenhet av motståndsarbete och etablerades tidigt. Hemmafronten och det illegala arbetet i allmänhet var inte tillräckligt organiserat i detta skede. Steinorganisationen hade kopplingar till både distriktshövdingen i Milorg och den kommunistiska motståndsrörelsen i Väst Norge.

Betydande delar av Stein-organisationen rullades upp efter att en protysk norrman infiltrerat gruppen. Natten till den 2 oktober 1941 drev Gestapo kampanj mot Kristian och hans hustru Borgny Stien. Första dagen blir ca: 40 personer gripna och förda till Gestapo huset i Bergen, bland dem organisationens andrebefäl Ole Agdesteen. Genom hot och slag kunde Gestapo reda ut samband längre upp i leden.

Över 200 personer greps i fallet, och 204 av de arresterade utvisades till Tyskland. Någonstans mellan 46 och 57 dog i Tyskland eller strax efter återkomsten till Norge. Kristian Elias Stein, Ole Agdesteen, Ivar Heming Skre, Ingebrigt Valderhaug, Magne Theodor Abrahamsen och Harald Ivar Svendsen avrättades i Tyskland.

*Kristian Elias Stein ledde motståndsgruppen
känd som Steinorganisationen.
©Thomas Erstad Pettersen*